

Poisin kan nan Pehs en Kisiniei en Nansahpw en Maui

Lipwen dehs en pehs en kisiniei en nansahpw en Oakohs me se kolehdi nan Kula kasalehda uwen poisin en arsenic laud. Dehs pil kasalehda uwen poisin en lead oh cobalt laud, ahpw arsenic iei keieu keper. Soang en mehn keper pwukat kapatehng pehs oh pwelipwel.

Se kolehdi pehs wet nan Septempe 21 nan ihmw isihs waluh nan Kula me wiahda nanopwungen pahr 1930 oh 2000 kan. Pwehki ihmw pwukao nan Lāhainā wiahda nan ansou ehute, Kempe en Roson en State en Hawai'i (DOH) kamehlele me pehs nan Lāhainā pil pahn wiahkihda soang en mehn keper ko.

Tohndoadoahk en DOH kan pahn kolehdi pehs nan Kula

Soang en mehn keper dah dierekida nan pehs nan Kula?

Arsenic iei soang en mete laud me kak dierekida nan pwehl en pwolkeno nan Hawai'i oh pil pwehki aramas kin doadoahngki en apwahlih tuhke kan nan pahr tikitik en 1900 kan. E pil kak dierekida nan mehn wiahda ihmw kan me wiahkihda sehu (Canec) oh tuhke me ahniki mehn kalikedhi kisin termite kan (tuhke CCA). Arsenic pil kak dierekida nan mwenge iangahki rais, uduk en mahn, mwahmw, oh dihpw en nansed oh kak mih nan pihl en nanopwehl nan sampah pwon. Ma emen me karanih arsenic ni ansou reirei re kak soumwahukihda ahpwahl en kili, mongiong, oh cancer en kili, edin kent, oh ngolungol kan. Uwen arsenic nan pehs uhdahn laud oh iei mehn keper laud ma aramas mih karanih pehs.

Lead iei soang en mete laud me se kamehlele mih nan pehs pwehki aramas doadoangki paintih ihmw kan mwohn pahr 1978 me wiakihda lead. Lead inenen keper ong seri pwelel oh seri me saik neitik pwehki ah karehda ahpwahl en mwaliel. Seri me mih karanih lead kak ahwpahliki sukuhl, koaiehk en wehwe, oh soang en ahpwahl en mwaliel teikan. Uwen lead nan pehs uhdahn laud oh kak kahrehda seri oh lih liseian en soumwahukihda ma re mih rehn pehs oh pwelipar nan wasahn ohla kan.

Cobalt iei soang en element nan paliwar me aramas anahne pwehn wiahda kisin cell wetahta nan nta. Aramas kin mih rehn uwen cobalt tikitik nan mwenge, kisinieng, oh soang en cosmetic tohto. Ahpw ma aramas mih rehn uwen cobalt laud e kak kahrehda ahpwahl en nta, ngolungol, oh kili. Cobalt pil kak kahrehda soumwahu en cancer.

Pwehn kilang ire kapw, kilang health.hawaii.gov/mauiwildfires

Poisin kan nan Pehs en Kisiniei en Nansahpw en Maui

**Kang pehs iei mehn keper
me keieu laud.**

**Emen pil kak
esingiehk pehs.**

**Kilomw pil kak
doahke pehs.**

Dehr Doahke Pehs en Kisiniei en Nansahpw

Aramas kak tehk mwahu me pehs oh
pwelipar sohte mih nan imwarail ma re
kin kamwakelikel imwarail.

Seri dehr mwiadangseli karanih wasa
me pehs mih ie.

Lih liseian, seri, aramas me
souwahuki mwidihihlik, oh aramas
me sohte kak likawih PPE (masuku)
sohte kak pidolong wasahn ohla kan.

Dehr wia soang en mwekid kan me kak
kahrehda pehs en mwarahkpesengseli.

Ni ahmw mih ni wasahn ohla kan,
likwaih PPE (masuku) kan oh kihsang ni
mwomwe sehtik mwehn dehr esingiehk
pehs oh pwelipar.

Dehr mwenge nan wasahn lipwe kan.
Perehla pwoar en pwoatel en pihl kan.

Kamwakelekelki pihl oh sohp mehkan
me ke wahlahsang wasahn lipwe kan.
Duhdu oh kamwakelekel piten
moangomw mwohn ahmw
samwahlahsang wasao.

Mwasahn uwen mwahu en kisinieng en
ahmw wehi. Pohnpwehl wehwehki
mwahu! Ma uwen mwahu en kisiniehg
wekila, kapwaiada padahk pwukat.

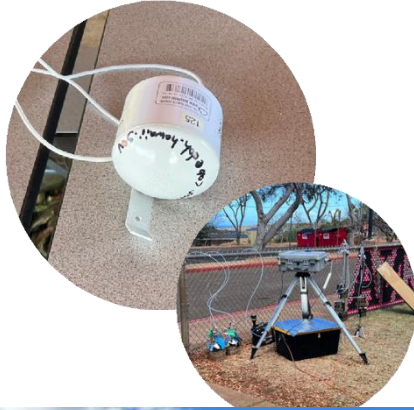
Pwehn kilang ire kapw, kilang health.hawaii.gov/mauiwildfires

Poisiin kan nan Pehs en Kisiniei en Nansahpw en Maui

Dahme DOH wia en sewese tohnwehi kan ale roson mwahu?

Dehs oh Mwasahn Teikan

- DOH pahh wiahda mehn dehs esingiehk kan nan wasahn ohla oh wia dehs en diarada mehn keper kan.
- DOH pahh doahdoahkpene EPA pwehn wia dehs en pehs nan Lāhainā.
- DOH kin doadoahkpene Kempa en Sukuhl en Hawai'i pwehn mwasahn uwen mehn keper kan nan sapwen sukuhl kan.

Kalikehdi Mwarakpesengseli en Pehs nan Kisinieng

- DOH peki EPA en kihda mweimwei en doadoahngki Soiltac, iei soang en pwehl teng ieu, nan wasahn ohla nan Lāhainā karanih ihmw kan. Soiltac kihpeseng nan pwehl nan Kula nan Septembe 25.
- DOH padahkih me Wehi en Maui wia mwekid teikan, iangahki kapatehng pwehl kisin pihl pwihn kalikehdi mwarahkpesengseli en pehs oh pwelipar.

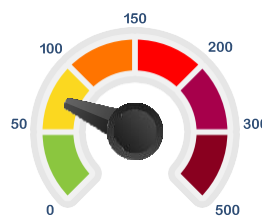
Ia mwomwen ahi kak kasawih uwen mwahkelekel en kisingieng nan imwei?

Masihn en mwasahn kisinieng kin kihda nan Lāhainā oh Kula.

Mwasahn Online de ni App:

- Website: fire.airnow.gov
- App Kan: AirNow, IQ Air, Local Haze, Paku

DOH padahkih me aramas mih nan imwarail oh rintinidi wenihmw tok kan ma keseu en kisingieng iei soang en poh wekisang pohnpwehl.

Pwehn kilang ire kapw, kilang health.hawaii.gov/mauiwildfires

Poisin kan nan Pehs en Kisinie en Nansahpw en Maui

Ia mwomwen ahi kak wehwehki ma I mih rehn arsenic pwehki kisinie en nansahpw?

Mie dehs en nta oh kent me kak kaselehda uwen arsenic mih nan paliwaromw, ahmw wehwehki me soang en dehs pwukat sohte unsek.

Dehs wet kak kaselehda ma uwen arsenic nan paliwaromw laud sang de tikitik sang uwen arsenic nan paliweren pil emen. Dehs pil kak kaselehda uwen arsenic ke kin kang nan mwenge iangahki mwahmw, likedepw, emp, oh soang en mwahmw teikan. Tamataman, soang en mwenge me wiakihda arsenic (ni karasepe mwahmw) sohte keper. Ma uwen arsenic nan paliweren emen uhdahn laud (2x) aramas teikan, mie soang en wiewia kan me emen kak wia en katikitikla nan paliwere.

Dehs sohte kak kaselehda ia wasa arsenic teikan kohsang ie. Emen pil kak ale arsenic ma re mih rehn pehs. Emen pil kak ale arsenic sang mwenge iangahki mwahmw, likedepw, rais, oh soang en mwenge teikan. Dehs sohte kak kaselehda ma emen pahn soumwhaukihda arsenic.

Masihn en kamwakelekel kisingieng kak kalikehdi arsenic?

Masihn en kamwakelekel kisingieng en HEPA pahn sewese kisingieng en ihmw ni ah khsang pehs oh pwelipar.

Mie aramas me anahne tehk mwahu me re sohte mih rehn pehs?

Seri, lih liseian, oh aramas me kin soumwhauki mwidihlihk iangahki irail me kin iang dialysis anahne tehk mwahu me re sohte mih rehn pehs. Lead inenen keper ong seri pwelel oh seri me saik neitik pwehki ah karehda ahpwahl en mwaliel. Aramas me kin soumwhauki mwidihlihk kan kak mwadang soumwhaukihda arsenic pwehki arsenic khsang paliwar nan mwidihlihk kan.

Dahme aramas anahne wia ma keseu en kisingieng iei oangoang de weitahta?

Ma mehn keseu kisingieng nan Lāhainā de Kula iei ehu soang en poh kaidehn pohnpwehl (oangoang, weitahta, pohn ntahn mwehl, ape), aramas anahne:

- Mih nan ihmw pwe ke sohte esingiehki mehn keper kan. let inenen kesempwal pid seri oh lih liseian.
- Mih nan ihmw oh ritingidi wenihmw tok oh wehnihmw koaros. Ma ke kin doadoahngki aircon, kaweilahn pali en recirculate.
- Ma ke anahne samwalahsang wasahn lipweo, doadoahngki en weromw sidohsa nah aircon oh kawekilahn pali en recirculate.

Uwen mwahu en kisingieng kak wekila pwehki katepe tohto, iangahki mehn keper kan nan pwelipar de sidohsa kan. Pwehn mih ni roson mwahu, aramas me kin mih nan wasahn lipwe anahne mwekid ma keseu en kisingieng iei ehu soang en poh kaidehn pohnpwehl.

Mwahu en pwurala wasahn ohla?

Mie mehn keper tohto ma emen pwurala wasahn ohla ma pehs mwarahkpesengseli. Ma ke likawih masuku en PPE oh mih dohsang pehs ke kak katikitikla keper en soumwhaukihda, ahpw miete keper ekiste. Seri, lih liseian, oh aramas me kin soumwhauki mwidihlihk oh irail me kin iang dialysis sohte kak pwurala wasahn ohla pwehki mehn keper kan.

Masuku en N-95 doadoahk mwahu en kalikehdi esingiehk en mehn keper pwukat. Masuku kan anahne teng.

Pwehn kilang ire kapw, kilang health.hawaii.gov/mauiwildfires

Poisin kan nan Pehs en Kisinie en Nansahpw en Maui

Wiahda Oaktupe 18, 2023

Pohnpeian

Toxins in Maui Wildfire Ash 10/18/2023

